

Commissie ELI

Aan de staatssecretaris van Economische
Zaken, Landbouw en Innovatie

Plaats en datum: Den Haag, 17 februari 2011
Betreft: Commissievragen over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
Ons kenmerk: 2011Z03006/2011D08539

De vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft besloten u vragen te stellen over de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Naar aanleiding van het tot heden gevoerde overleg met u over de Nederlandse inzet voor het GLB, de kabinetsbrief (Kamerstuk 28 625, nr. 108), de Mededeling van de Europese Commissie (COM 2010/672), diverse achtergrondinformatie en het recente rondetafelgesprek met een groot aantal deskundigen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties op de terreinen van landbouw en natuur, heeft de commissie dringend de behoefte om meer diepgaand met u te overleggen over specifieke aspecten van de Nederlandse inzet bij de totstandkoming van het GLB en over de (ruimte voor) Nederlandse implementatie van het nieuwe GLB. Daarom vraagt de commissie u hierbij om in een notitie van uw kant diepgaander in te gaan op de hieronder geformuleerde vragen en kanttekeningen van de zijde van de commissie.

Graag ziet de commissie de beantwoording van de volgende vragen tegemoet:

1. Het debat rondom het GLB is nog volop bezig. De commissie vraagt zich af welke ontwikkelingen u ziet ten positieve- en ten negatieve voor de positie van Nederland? Op 19 november 2010 heeft de rapporteur van het Europees Parlement, dhr. Dess (CSU/EVP) een eerste conceptreactie opgesteld voor het GLB van na 2013 waarin gesteld wordt dat compromissen tussen oost, west, zuid, noord, oud en nieuw zullen moeten worden gesloten. Hoe kijkt u tegen de bevindingen van de rapporteur aan?

2. Vergroening van de 1e pijler

Het Nederlandse kabinet zet in op vergroening van de 1e pijler. De vraag is wat onder vergroening moet worden verstaan en welke systematiek hiervoor toepasbaar is. Meer specifiek roept dit de volgende vragen op:

- Wordt ingezet op het belonen van (vrijwillige) “groene diensten”, of is uw inzet gericht op het aanscherpen van de randvoorwaarden (cross compliance) inzake groene, blauwe en/of landschapsdiensten voor het verkrijgen van een vorm van een (basis)premie?
- Welke aspecten wilt u daarbij wel en niet voor beloning c.q. cross compliance in aanmerking laten

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.eli@tweedekamer.nl

komen? Wilt u hierbij concreet ingaan op alle relevant te achten aspecten, waaronder in elk geval de aspecten: agrarisch natuurbeheer, akker- en weiderandenbeheer, waterpeilbeheer en waterberging, landschapsbeheer, dierenwelzijn, weidegang van runderen, weidevogelbescherming, stikstofuitstoot, duurzame gewasbescherming, energieproductie, gesloten kringlopen, groene innovaties en investeringen?

- Lidstaten moeten minimaal twee basisprogramma's leveren die verder moeten gaan dan cross compliance. Als een boer aan twee programma's meedoet krijgt hij zijn geld. Anders wordt hij ook gekort op zijn directe betalingen (basispremie). Kunt u uw visie hierop geven en ook ingaan op de thema's innovatie, klimaatverandering, CO2-binding en investeringen in groene technologie die voor Nederland een rol kunnen spelen?
- Hoe verhoudt zich een eventueel systeem van "belonen van diensten" in de 1e pijler zich met het feit dat de 1e pijler generiek EU-beleid betreft, met name bedoeld om een gelijk speelveld binnen de EU te bewerkstelligen? In hoeverre is hier speelruimte voor het inspelen op specifiek de Nederlandse situatie/prioriteiten? Is de slagkracht voor Nederland niet te beperkt, gezien de relatieve koploperspositie die Nederland in veel opzichten binnen de Europese landbouw inneemt?
- Levert het model van "belonen van diensten" hier niet het vraagstuk op dat deze beloning nooit meer kan zijn dan de inkomstenderving c.q. de bedrijfskosten die met de levering van deze diensten is gemoeid, zodat de facto er geen enkele positief effect op het boereninkomen resteert?
- Speelt, of kan, in deze ook een extensieve vorm van bedrijfsvoering in het kader van verduurzaming een aspect zijn?
- Kunt u overzien wat de gevolgen zijn van een verschuiving van directe inkomenssteun naar het plattelandsontwikkelingsprogramma? Is dit voor Nederland, aangezien zij een grootontvanger uit de 1e pijler is, gunstig? Of op welke wijze kunt u voor Nederland het maximale uit deze verschuiving halen?
- De rapporteur van het Europees Parlement schrijft dat de basispremie in alle lidstaten minimaal 65% (176 euro) van het EU-gemiddelde moet zijn. Deze ophoging voor de lidstaten die hier nu nog onder zitten (drie in totaal) wordt bekostigd door de rest. Dit betekent dat elke lidstaat ongeveer 2% inlevert, wat voor Nederland zo'n 45 miljoen euro betekent. Hoe kijkt u hier tegen aan?

3. Vormgeving van de 2e pijler

Naar zijn aard lijkt de 2e pijler meer geschikt voor het inspelen op specifiek Nederlandse situaties en prioriteiten. De implementatievrijheid is aanzienlijk groter. Hoe ziet u de invulling van deze pijler? Meer specifiek leidt dit tot de volgende vragen:

- Zet u ook in op versterking van de 2e pijler? Zo nee, waarom niet? Het enkele argument dat hier nationale cofinanciering nodig is, lijkt niet voldoende. Graag een uitgebreidere reactie.
- Ziet u mogelijkheden om gelden van de 1e naar de 2e pijler over te hevelen (modulatie)?
- Op welke aspecten in de 2e pijler wordt gestuurd? Graag ontvangt de commissie een reactie waarin u concreet ingaat op alle relevant te achten aspecten, waar onder in elk geval de aspecten agrarisch natuurbeheer, akker- en weiderandenbeheer, waterpeilbeheer en waterberging, landschapsbeheer, dierenwelzijn, weidegang van runderen, weidevogelbescherming, stikstofuitstoot, duurzame gewasbescherming, energieproductie, gesloten kringlopen, groene innovaties en investeringen.
- Vrijwillige afspraken (contract) met bedrijven voor verdergaande (groene) innovatie, versterking multifunctionaliteit, versterkt agrarisch natuurbeheer lijken slecht inpasbaar in generiek beleid. Natuurorganisaties, deels ook landbouworganisaties en deskundigen pleiten voor versterking van deze aspecten. De 2e pijler lijkt daarvoor meer geschikt (maatwerk). Deelt u deze visie? Graag een onderbouwde reactie.
- De verschuiving van directe inkomenssteun naar het plattelandsontwikkelingsprogramma moet "voldoende" budget creëren voor de vergroening van het GLB via de 2e pijler. Deze modulatiegelden hoeven niet te worden gefinancierd door de lidstaat. Is daarmee ook het gelijkspelveld gewaarborgd?

4. Het huidige GLB kent de figuur van "nadelige gebieden", zijnde gebieden die door hun specifieke omstandigheden niet, of nagenoeg niet, een rendabele landbouw mogelijk maken (bijv. de bergboerenregeling).

- Ziet u dit soort gebieden ook in Nederland, bijvoorbeeld de veenweidegebieden en de kleinschalige

Tweede Kamer der Staten-Generaal
 Postbus 20018
 2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
 E. cie.eli@tweedekamer.nl

landschappen in de Achterhoek en Zuid-Limburg?

- Bent u voornemens om een regeling voor Nederlandse “nadelige gebieden” op enigerlei wijze in het GLB op te nemen?
- Biedt de Nederlandse implementatie van het GLB hiervoor ruimte?
- Zou een dergelijke regeling naar uw mening beter passen in de 1e of in de 2e pijler?

5. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) signaleert in haar rapport (PBL-rapport: “bijdrage GLB aan beleidsdoelen milieu, natuur en landschap, een verkenning van de mogelijke inzet van het GLB”, oktober 2010) dat het model van “beloning groene diensten” het vraagstuk met zich meebrengt dat, op basis van de staatssteunregels, nooit méér dan de inkomstenderving c.q. de directe kosten ten gevolge van die diensten kan worden vergoed, waarmee het netto effect op het boereninkomen van het gehele stelsel nihil zou zijn. Dit roept de volgende vragen op:

- Deelt u deze analyse? Hoe denkt u hiermee om te gaan?
- Hoe beoordeelt u in dit licht het eventuele verschil tussen een stelsel van “inkomenssteun onder striktere groen/blauwe/landschappelijke randvoorwaarden” versus het systeem van “belonen van groen/blauwe/landschappelijke diensten”?

6. Binnen de Europese Unie lijkt er blijvende politieke steun voor het behoud van het stelsel met de twee pijlers. Nederland profiteert nu marginaal van de 2e pijler (€45 miljoen /jr = slechts 5% t.o.v. 95% 1e pijler. EU budget verhouding 20% 2e pijler t.o.v. 80% 1e pijler) Dit roept de volgende vragen op:

- Hoe gaat u strategisch gezien om met dit gegeven?
- Hoe ziet u idealiter de budgetverdeling tussen 1e en 2e pijler op niveau van de Europese Unie?
- Idem, voor de verhouding van de beide geldstromen naar Nederland?
- Hoe ziet u idealiter de verhouding (in volume geld) tussen beide pijlers? Welke kansen en bedreigingen ziet u in een sterkere 2e pijler, naast vergroening van de 1e pijler?

7. Marktregulering

Uit diverse bronnen, mede ook uit de inbreng van agrarische belangenorganisaties en wetenschappers, blijkt steeds het probleem van de (te) lage productprijzen voor de producenten van landbouwproducten, de boeren. De kabinetsbrief gaat uit van een minimale invulling van de marktregulering. Er wordt gepleit voor (slechts) een “vangnet”. Agrarische organisaties pleiten voor invoering van een structureel systeem van strategische (buffer) voorraden, waarbij door of namens de overheid bij (te) lage prijzen wordt ingekocht en bij hoge prijzen de aangelegde voorraden op de markt worden gebracht.

- Hoe kijkt u aan tegen deze suggesties? Bent u bereid deze tot inzet te maken in de vormgeving van het GLB?
- Ziet u andere effectieve methoden van marktregulering die kunnen bijdragen aan het verzekeren van een goede prijs voor de producenten? Zo ja, wilt u die methoden bepleiten als onderdeel van het GLB?

8. Bedrijfsovernames door jonge boeren

Binnen de agrarische sector wordt een zorgwekkende vergrijzing geconstateerd. Door enkele agrarische organisaties wordt sterk gepleit voor een premie voor jonge/beginnende boeren bij bedrijfsovername.

- Acht u dit een zinvol onderdeel van het GLB?
- Zo ja, bent u bereid deze mogelijkheid in Europa te bepleiten als onderdeel van het generieke GLB?

9. Het GLB heeft grote gevolgen niet alleen voor boeren, burgers en consumenten binnen de Europese Unie, maar ook daarbuiten. In het regeerakkoord wordt terecht gewezen op het belang van coherentie van beleid. Ook in de kabinetsreactie op de mededeling van de Commissie stelt u dat in de vormgeving van het GLB rekening gehouden moet worden met de vraagstukken rond voedselzekerheid, klimaat, energie, water en grondstoffenvoorziening, die vragen om een internationale aanpak en daardoor niet los kunnen worden gezien van de ontwikkeling van ontwikkelingslanden.

- Kunt u uw visie geven wat volgens u de effecten zijn van zowel het huidige GLB en van het GLB zoals u het in de nieuwe vormgeving wenst op de economische positie van ontwikkelingslanden en de effecten op

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.eli@tweedekamer.nl

zowel de voedselprijzen in ontwikkelingslanden als de ontwikkelingen voor de agrarische sector? Ziet u in een nieuw vormgegeven GLB verbetering voor de positie van ontwikkelingslanden, of verslechtering, en kunt u dit met concrete voorbeelden illustreren?

10. In de kabinetsreactie stelt u dat u het als een gemis beschouwt dat “voedselzekerheid in de Mededeling uitsluitend wordt geplaatst in het kader van de EU-markt en niet wordt gezien in relatie tot het wereldwijde vraagstuk rondom de voedselvoorziening, waarbij een vrijere wereldhandel een belangrijke rol kan vervullen. Mondiale voedselzekerheid vergt coherentie van beleid en een internationaal gelijk speelveld waarin ontwikkelingslanden concurrerend kunnen zijn.” Ook in de actualisering van de voortgangsrapportage over Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking (Kamerstuk 31 250, nr. 76) ontbreekt een visie op dit punt. Uw standpunt is dat het noodzakelijk is het GLB te bezien in relatie tot de positie van ontwikkelingslanden, internationale handel, export vanuit de Europese Unie en import naar de Europese Unie en WTO-afspraken.

- Kunt u uw visie geven op het wereldwijde vraagstuk rondom de voedselvoorziening, inclusief de door u genoemde gerelateerde onderwerpen?

11. In de voortgangsrapportage over Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking (Kamerstuk 31 250, nr. 76) stelt u dat verbeterde markttoegang afhangt van onderhandelingen in het kader van de Doha-ronde, de Economische Partnerschap Akkoorden (EPA's), handelsfacilitatie en regionale marktontwikkeling.

- Wat is de stand van zaken met betrekking tot de EPA-onderhandelingen?

- EPA-akkoorden regelen markttoegang twee kanten op: ACP-landen openen hun markten ook voor producten uit de Europese Unie. Hoe groot is op dit moment de handel vanuit de Europese Unie naar ACP-landen? Is in uw visie een aanpassing van het GLB noodzakelijk om tot betere EPA's te kunnen komen?

- U stelt dat het voorsnog onduidelijk is of en zo ja, of er een succesvolle Doha-ronde in 2011 zal plaatsvinden die de toegang van de ontwikkelingslanden tot de wereldmarkt zal verbeteren. Wat is uw inzet om deze Doha-ronde te laten plaatsvinden? Heeft u hier contact over met uw ambtsgenoten in andere lidstaten?

12. In de kabinetsreactie staat dat u van mening bent dat de nog resterende exportsubsidies conform de gedane toezeggingen in WTO-verband uiterlijk in 2013 dienen te worden beëindigd. In de tussentijd dient zeer terughoudend met dit instrument te worden omgesprongen.

- Hoeveel exportsubsidies werden in 2010 gegeven? Om welke producten uit welke lidstaten gaat het?

- Wat is de verwachting van de omvang van de exportsubsidies in 2012 en 2013?

- Op welke gronden vindt u dat er tot 2013 exportsubsidies mogen worden gegeven? Wat betekent de terughoudendheid?

- Heeft u hierover contact met andere lidstaten, is hier een meerderheid voor?

De commissie verzoekt u de gevraagde notitie met de beantwoording van bovenstaande vragen uiterlijk maandag 7 maart 2011 aan de Kamer te sturen, zodat de Kamer op het geplande algemeen overleg Landbouw- en Visserijraad van 15 maart 2011 hierover met u van gedachten kan wisselen. Dit ten einde te bereiken dat u in de daarop volgende Landbouw- en Visserijraad van 17 maart 2011, waarin het Hongaars voorzitterschap voornemens is om Raadsconclusies te formuleren, u met een concrete, door de commissie gedragen inzet ter tafel kunt komen.

Bij dezen breng ik u het verzoek van de commissie over.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.eli@tweedekamer.nl

Hoogachtend,

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

M.C.T.M. Franke

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.eli@tweedekamer.nl